

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exercitium Perfectionis, Et Virtutum Christianarum

In tres Partes distinctum

Rodríguez, Alonso

Coloniæ Agrippinæ, 1622

VIII. De correctione fraterna.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40105

TRACTATUS OCTAVVS.
DE CORRECTIONE
FRATERNÆ.

CAPVT I.

Correctio signum amoris est, & quantum ea boni continent.

Serm. 42.
in Cantic.

Deus quem
amatis, ca-
stigat.

Prou. 3. 12.
Apoc. 3. 19.
Heb. 12. 6.

Evidens iuxta D. Bernardum signum est, à Deo nos & filios diligi, si ab eo reprehendamus, & castigemur. Pluribus id locis sacra Scriptura contestatur. Ait quippe Sapiens: *Quem diligit Dominus, corripit, & quasi pater in filio complacet sibi:* & S. Ioannes in Apocalypsi, *Ego quos amo, arguo & castigo.* Et Apostolus Paulus: *Quem diligit Dominus, castigat, flagellat autem filium quem recipit: quis enim filius, quem non corripit Pater? Unde è maximis quæ Deus in animam aliquam conferre solet, beneficijs & gratijs esse SS. Patres docent, si ab eo interdum corripitur, & interiori quodam in conscientia fibris remorsu, dum peccat, vel ad imperfectionem aliquam exorbitat, exagitur. Est hoc haud obsecrum Dei in te amoris argumentum, & è quo facile colligas, esse te de electorum numero, ppter ea, quod ex toto te non deserat, sed per remorsum hunc interiorem, ad se vocet & inuitet. At vbi intimam hanc reprehensionem & lancinationem non sentis, nec vllò in te Deus flagello animaduertit, manifestè hinc erui volunt, ipsum à te esse auersiorum, tibi irasci, hocque de acerrimis & maximis flagellis esse, quæ quidem in hac vita homini Deus queat infligere. In cuius propoliti confirmationem adfert*

S. Bernardus illud Ezechielis: *Ve requiescet indignatio mea in te, & auferetur zelus meus à te, & quiescam, nec irascar amplius.* 42.

Quod idem est cum eo, quod per Isaiam Dominus velut grauissimam comminationem intentans, ait, *Iuravi, ut non irascar tibi, & non increpem te.* Isaiæ 54. 9.

Super quæ sic Bernardus scribit, *vides, quia tunc magis irascitur Deus cum non irascitur.* Si ergo te zelus deseruit, & amor: neq; eris amore dignus, qui indignus castigatione censeri: quid hoc benevolentia & fauoris genus exhibere solet Deus eis, quos amat. Sicut ergo correctio signum est Deum nos amare ceu filios, ita etiam nihil est, in quo magis suum, quo in subditum fertur amorem Superior patefaciat, quam quod eum ex caritate corrigat, & defectuum, q in eo notantur commoneat, vt eos exuat & deponat: Ait siquidem Sapiens: *Mellior est manifesta correctio, quam amor absconditus.* Caritas quidem latens & amor interior, quo me prosequeris, fautor, bonus est; verum tibi vni bonus est, quia mihi parum is prodest, nisi mihi de foris eum opere ipso ostendas.

At cum Superioris amor eò peruenit, vt me erroris quem ipse non videbam vel errore inesse non credebam, commonefaciat, vt eum ipse emendem, major haud dubio ille amor est, mihiq; summe fructuosus, quia amor est, qui opere ostenditur, & verus amor Patris, de bono filii sui sollicitè laborantis. Nisi enim Superior te amaret, vt filium bonumque, & profectum tuum spiritualem desideraret, non te corripere, nec erroris defectusq; te admoneret. Sic videmus Patrem dum

li filium

filium peccantem; & reprehensibile aliquid facientem, conspicit; ilico in eum animaduertere & castigare; eò quod ejus sit filius, eum vt filium complectatur, & in bonum probumque virum euadere cupiat: at eum, qui filius non est, esto peccare videat, impunè habere finit, non reprehendit, non objurgat, & parum noxam eius moratur; propterea quod suus non sit filius, dicens de eo curam gerat pater, benè is eum instituat, ad me equidem istuc non spectat.

Adhæc non solum in hoc Superior ostendit, quod te ceu filium diligit, verum etiam quod persuasum habeat, se vicissim seu Patrem diligi à te; simul te persuasum habere, te ab ipso diligi; hæcque tibi visceribus & dilectione quadam paterna, & magno erga bonum & salutem tuam affectu insinuari demonstrat in hoc præterea credere, se ea te virtute & humilitate esse præditum, ejus vt commonitionem & correctionem in bonam sis partem accepturus, alias namque te non corripere. Contra dum hac decum Superior claritate, candore, & sinceritate non vitur, nec defectuum, qui tibi insunt; & eorum que in te alii norant & reprehendunt, admonet, id sit, vel quod te non diligit, vt filium, vel, quod se à te, vt Patrem non amari norit; vel denique quod satis tibi virtutis inesse non credat, ad correptionem suam & admonitionem æquo animo accipiendum. Hæc omnia autem vni amoris & æstimationis defectui sunt ascribenda; neque enim ibi verus est amor. Fortasse quidem talis esse exterius apparebit, sed reuera verus amor non erit, at duntaxat simulatus & fictus: Quid enim tibi profuerit, quod exterius amorem & æstimationem erga te ostendit, si intus & in animo hac illaue in te te imperfectum vitiosumque ducat, & hujus rei te commonere non audiat? Hoc est, cum duplicate & fictè procedere, aliud in cordis recessu occultando, aliud extima fronte prodendo; aliud exterius, aliud interius declarando. Hæc agendi & loquendi ratio propria mundanorum est, sic

Quod à superioribus non corrigamur, sæpe virtutis defectus est causa.

in mundo procedi solet, quia non audent ibi homines, quod sentiunt apertè, p. de- re, itaque aliud de foris ostentant, aliud corde fouent. Sæpe namque ablaudiendo te laudabunt, benè amiceque; erga res tuas se affici commonstrantes, intrinsicè verò longè secus sentiunt: ad imitationem eorum, de quibus ait Propheta: *Molliri sunt sermones eius super Deum, & ipsi sunt iacula. Ore suo benedicebant, & corde suo maledicebant. Linguis suis dolosè agebant. Venenum aspidum in labiis eorum.* At nullæ in Religione ejusmodi esse, duplicitates debent; sed omnia sincera, candida, & plana sint, oportet: quia caritas & quam profitemur vniò aliud non patitur. Habebo verbi g. defectum vnum, vel plures, quos fortasse ipse nec aduerto, nec vt defectus duco, nec ab alijs norari puto; Superior verò illos videbit, & alios propterea offendi & murmurare sciet: nemo verò erit, q. eorum me commoneat. Illa profecto non est caritas. Vnde præclare R. P. N. Franciscus de Borgia: si pallium in verso modo induisses, si vultum fuligine inquinatum haberes, certum est, gratam tibi rem facturum eum, qui te rei leuius moneret, eiq; fore, vt gratias ageres; & e contra egre laturum te, & vt injuriam irrogatam interpretaturum, si alius hoc animaduersum tibi non significaret. Porro in defectibus virtutis & animæ maculis, quibus fratres nostri offenduntur, magis id locum habeat par est.

Proinde magni cuiusdam beneficii loco ducere debemus, q. aliquis ex amore & caritate eorum nos commoneat; quod enim nos ipsos nimooperè diligamus frequenter eos ipsi non videmus, nec verè eos defectus esse existimamus: noster quippe nos affectus & philautia excæcat. Nam sicut nimius, quo filium mater prosequitur amor efficit, vt id quod deformè est, pulchrum, & quod furuum est, benè coloratum ei appareat: ita nec nobis argumenta colorataque rationes desunt ad defectus nostros colorandos, & obregendos. Hac de causa benè Philosophi censent, nunquam hominem sui ipsius bonum judicem

Epistol. ad Societatem.

Nemo sibi bonum iudex.

judicem esse. Si enim jura ciuilia cum iudicem, vt suspectum habent, qui alterutri litigantium plus equo fauet & amicus est, quanto magis in causa propria homo est suspectus habendus, qui tantoperè sui ipsius amans est? At aliquis quislibet quæ res nostras oculis omnis passionis experibus conspicit, siue defectus nostros defœcatus intuetur, meliorque eorundem censor est. Vt omittam, quod quatuor oculi (vti vulgò dicitur) plus videant quam duo.

Lib. de vit. cap. 19. tractat. 19. tom. 1. moral.
Plutarch. etiam multo auro inimicum aliquem nobis ait comparandum; soli fidem inimici nobis vera dicunt. Hodierna siquidem die, quid aliud amici tui agunt, quàm adulari, blandiri & dicere; nihil in te penitus desiderari, omnia absoluta videri, cum tamen nihil sit, quod ipsis satisfaciatur. Hodiè sanè in mundo id adulationis genus admodum frequens est: auertat v. Deus, ne etiam in religiosas domos ipsum irreat. Tanta verò nostra hominum est vanitas, vt quàm libentissimè audiamus, imò etiam præ philautia, quod deterius est, credamus; cum tamen Regium nos Prophetam imitari hac in re oporteret, quod de se dicebat: *Corripiet me iustus in misericordia, & increpabit me, oleum autem peccatoris non impinguet caput meum.* Per leuem hanc peccatoris vñctionem vultus,

Pf. 104. 5.
Augustin. adulationem, & blanditias intelligi. Has autem Propheta detestatur, mavultque à iusto corripiri in seruitute & misericordia, quàm blandis adulantium sermonibus laudari, & deliniti: hæ namque ad nihil aliud valent, quàm vt laudatum magis dementent ac decipiant, magisque rationis lumine priuent. Et adducit

Epist. 147. ad Proculian. Episc.
ad hunc sensum illud Isaie Prophete: *Popule meus, qui te beatum dicunt, ipse te decipiunt, & perniciem tibi creant.* Ediuerso, quod nos corripunt & monent, ingenti indu-

Psalm. 3. 26.
biè nos beneficio afficiunt. Nam meliora sunt vulnera diligentis, quàm fraudulenta

Prov. 27. 6.
scula odientis. Melius est à sapiente corripiri, quàm stultorum adulatione decipi. Quod enim mordet & pungit, hoc perflagrat; adulatoria verò manus curationem diffi-

ciliorem reddit; credimus quippe nullum defectum subesse, itaque de correctione nostri nihilum laboramus.

Ajebat Diogenes; vt suos defectus & vitia quis emendet, debere vel fidum querere amicum, à quo commoneatur, vel acrem & durum inimicum, à quo reprehensum, vitium seu defectum, quem habet, corrigat. Postremum hoc in mundo iam communiter locum habet: vbi nulli sua vitia, indicantur, quàm ab inimico & aduersario quem habet: in inimicitia veritates quippe aperiuntur.

At hic in Religione dum vel vitia dicuntur, vel quis peccans reprehenditur, vel commonetur, id fit non ex odio, rancore, contentione, æmulatione, aut averse sione à te; sed ex vero amore, & sincero erga bonum tuum affectu. Primum ergo quod Philosophus ille dicebat, hic reperire est: in Superiore siquidem fidum verumque experimur amicum, qui magno quodam amore nostrorum nos defectu commonefaciat. Quam sanè tem permagis nos facere oportet, atque existimare ingentem quendam ab illo nobis retegum thesaurum, tum cum alicujus nos defectus admonet, quem quia nobis perspectus & notatus non erat, hinc etiam de eo corrigendo non laborabamus.

CAPVT II.

Causa, cur correctio non a quo animo admittatur, vnica est superbia.

Intolerabilis hominis superbia nulla iam magis apparet, quam quod dum errorum ac defectuum notatur ac monetur, non potest oportet, ipsum accipit; quæ quædem adeo iam passim inualuit, & communis est, vix vt sit, qui eorum notari monerive velit. Apertè id declarat Sanctus Augustinus: *Quis facile inueniet, qui velit reprehendi? & ubi est ille sapiens, de quo dictum est Proverbiorum nono: Argue sapientem*

Laert. 2. 6.

Epist. ad Felicitatem & Rusticum.

li 2. sapien-

Prov. 9. 8. sapientem, & diliget te. Næ ille verè sapiens est; cum tam eximium illud correctionis beneficium compensare, seq; idèò gratum exhibere norit. Verùm ubi nam locorum id genus viros, ita sapientes reperiemus? *Quis est hic, & laudabimus eum?*

Vnde S. Gregorius, Tam pleni sumus, inquit, superbia, adeoque illa profundè cordis nostri libris infixæ est, vt vestros ipsi errores ab alijs reperti non sustineamus, nec salutarem illorum correptionem æquamente excipere possimus, credimus enim hoc pacto æstimationi nostræ quidquam decedere, aut propterea nos minoris apud alios fieri; & quoniam in cute, quodammodo tangimur, honor inquam noster & æstimationi nostri periclitatur, hinc quamprimum indignantes exsilimus, & tantum abest, vt propterea corripienti gratias agamus, vt nobis etiam insignem injuriam, contumeliam, imò etiam persecutionem irrogari arbitremur. *Isti, inquit, cum se impeti redargutione conspiciunt, gladium persecutionis credunt.* Vnde etiam nonnulli, dum identidem errorum defectuumque corripuntur ac monentur, dicere apertè solent, ac non verentur, sibi persecutionem à monentibus intentari, sibi illos esse exosos, illosq; ex rancore quodam id facere sunt, præterea, inquit idem alio in loco, nonnulli, qui suos quidem ipsi defectus libenter apud alios enarrant ac produnt; si quando tamen hos ex alijs audiunt, aut propter eos coarguuntur, quamprimum indignantes effervescent, eos oppugnant, & excusant: neque enim tales credi, haberi que volunt. Et hujusmodi, verè humiles non sunt, nec suos cum vera cognitione sui defectus edicunt; si namq; humiles forent, seque verè defectibus plenos agnoscerent, taliaque non ficerè, sed sincerè, de se dicerent & sentirent, non rantoperè concitarentur, si quando ea ex alio quopiam audiunt, neque etiam in tantum sese purgare, existinationemque rueri suam tam præfractè contenderent. Vera quippe humilitas in eo sita, vt pri-

Lib. 10. Moral. cap. 3.

Lib. 22. Moral. cap. 14. Et. 24. cap. 12.

mo se quis cognoscat, parui faciat, præ nihilo ducat, deinde etiam alijs patere suos defectus, & nullo se in numero haberi apud eos velit ac gaudeat. Qui tales sunt, inquit Gregorius, satis commonstrant, suos se defectus non idèò aperuisse, vt propterea parui ducerentur, sed quoddam bonitatis & humilitatis nomen aucuparentur, bonique & humiles mundo apparerent, scriptum quippe est, *Iustus prior est accusator sui*, suaque errata *Prov. 18.* haud inuitus confitetur. Honorem scilicet aliquem comparare tibi gestis, & haberi ab alijs humilis: ad quod, quoniam optima tibi ratio videtur culpas tuas, & defectus aperire, idcirco eas declaras, dispar verò & inepta eas ab alio enarrari, teque corripì, imò verò, ne in dedecus aliquod tuum infamiam & contumeliam id redundet, hinc est, quòd correptionem ipse æquanimiter ferre non queas. Tam hoc, quam illud superbiæ refolet. Inde est, quod, esto quis ad oculum videat & agnoscat, vera esse, quæ sibi ab alijs oggeruntur, illosq; efficacissimis quibusdam ad hoc monendum rationibus impelli, nihilominus propterea turbetur, & indignans concitetur.

Adeò etiam dicere non liceat, *Argue sa- Prov. 9. 8.* pientem, & diliget te: (neq; enim hodierna die tales sapientes reperire est, qui nimirum corripì, reprehendi; gaudeant, & corripienti monent, que gratos se exhibeant, gratiasq; agant) sed illud, quod eodem loco immèditè antè idem sapiens posuit, *Noli arguere dorsorem, aut superbum, ne oderit te, à te is fiat alienior, & tu ipse ei exosus.* Ita quippe hodie in mundo passim fit, talis hæc ætate mos communiter inualuit. *Non amat pestilens Prov. 14.* eum, imò verò detestatur & abhorret, qui se ob defectus notatos corripit, veritatemque ei aperit, nec ad sapientes graditur. Nam verè veritas odium parit. Vnde non incitè id genus hominum SS. Patres æ- *Aug. Epist. 87. ad P-* grotis phreneticis, cerebrumque turbatum habentibus, qui & medicum nullum *licentiam* ad se adire sinunt, sed longè longius ab *Ep. Rustic.* eo fugitant, & omnia, quæ sibi applican- *Ep. Epist.* tur, me- 167.

tur, medicamenta expellunt, abhorrent, & à se reiciunt: tum ex ipsa morbi vi & vehementer, tum quod male te habere nesciant. Que eo comparatio melior est, quod illam & Spiritus Sanctus adhibuit.

Prov. 12. 1.

Qui, inquit, odit increpationes, & correctionem abhorret, non solum à virtute & humilitate parum instructus est, verum etiam iudicij, prudentieque indigus; ac verbo ut dicam, insipiens est, quod medicinam repudiat, & medico medicari & iuuare enixe cupienti indignetur ac succenseat.

CAPVT III.

Que sequi incommoda & damna nata sint ex eo, quod correptio in bonam partem non accipitur.

Hæc quidem superbia & hominum dementia eatenus pertingit & excreuit, vix ut sit hodie, qui alium defectuum notare aut monere ausus sit, nemo enim amici sui gratia vult excidere, nemo iurgium aut alienationem suo, ut dicitur, ære mercari. Iuste autem ac pro merito fit, ut qui huiusmodi est, derelinquatur, nec à quoquam postea curetur: Quid enim æger, curari detrectans, ac medicos repellens meretur? ut non curetur, deferatur, mori sinatur. Idem porro promeretur, qui corrigi refugit, & cõmonitionem correptionemque in deteriore partem interpretatur. Vnde Sapiens: Qui increpationes odit, morietur, & qui abicit disciplinam, despiciet animam suam. Promeretur inquam, ut à nemine deinceps corripiatur, sed in graua aliqua scelera prolabatur, eaque publica sint, in aliorum omnium oculos incurrant, passim ob illa murmuretur, interim vero nemo sit qui ea ipsi aperiat vel manifestet. Ita plerumque id genus hominibus contingere solet: quod sane vnum de maximis grauissimisque, quæ in eis infligantur, flagellis est & castigationibus.

Prov. 15. 10. & 32.

Curauimus, inquit Propheta, Babylonem, & non est sanata, derelinquamus eam. Cum vinea amplius non pastinatur, nec putatur profus emori finitur, & de feracitate eius desperatur: pari modo perdit ac desperata salutis vulgo habetur homo tum, cum nemo eum propterea, quod bona consilia monitionesque in bonam partem non accipit, curare sustinet.

Medicamenta & curaionem admittere non vult, ergo eum deseramus. Epistol. ad Societatē.

Quare grauitè R. P. N. Fr. i. i. de Borgia, de incommodis & dispendiis, & correctione animi iniquo accepta sequi solitis, loquens, sic scribit: Ita fiet, ut in duorum grauium inconuenientium alterutrum simus prolapsuri. Vel enim, eo quod desit correptio, defectus constabuntur, firmabuntur. Solidabunturque in iis qui eos habebunt, quod non sit, qui infirmo tam moroso impatientique adhibere medicinam velit. Vel si forte monetur reprehenditurque, qui vere reprehendi opus habet, adeo se gratum non exhibet, ut inde amaricetur, turbetur, atque auersionem animi à bene monente concipiat. Vnde fiet, ut vniuersa domus breui quadam sit fellis & amaritudinis colluuiis futura, inde ortum sumentis, quod imperfectiores seipso non agnoscant, ut qui monitionem correptionemque alienam non prout oportet excipiant, sed velut iniuriam interpretantur id, quod in summi beneficii corõponendum erat: & inde offendi iniuriaque se putant affici, quod gratitudinis esse debebat occasio, antipharmacum conuertentes in venenum. Quocirca non parum timere quisque deberet, atque ita secum ratiocinari: Quid scio, an non idcirco non moner, quod desperata sim salutis? ideo errorum ac defectuum non coarguat, quod correctionem reprehensionemque alias datam secus atque oportuit excepi? Vult autem eo in loco P. Borgia, ut illam principiorum (quando videlicet correctio & defectus reprehensio nullam animorum amaritudinem, at visceralem potius amorem & insignem gratitudinem causabat) illam inquam simplicitatem, caritatem ac candorem non modo integram conseruemus, sed & ad posteros committamus.

Inde est quod grauis quidam Doctor eos qui corrigi detrectant, dæmoni assimilet, propterea quod hac ratione se ipsi incorigibiles reddant. *Qui non vult corrigi, non vult*, inquit, *corrigi*. Nam ex eo quod quis corrigibilis sit, vel incorigibilis, apparet, peccatorne homo sit an cæcædæmon. Homo enim, quantumlibet enormis peccator, quamdiu in hac vita mortalæ agit, correctionis capax est, at diabolus incapax. Et ad hoc propositum, adfert illud sapientis, *Qui odit correptionem, vestigium est peccatoris*, id est diaboli: hic enim antonomastice peccator nuncupatur. Adeo ut sicuti vestigium & nota pedis, simile pedi est, ita qui correctionem abominatur, dæmonio non sit absimilis, quia se reddit incorigibilem: quod enim ad vitam emendam medium est conuenientissimum & efficacissimum, huic is ianuam occludit.

De quo hominum genere rem S. Basilii scribit consideratione dignissimam: *Qui huiusmodi*, inquit, *est*, id est, qui non vult corrigi, correptionemq; in malâ partem sumit, *huius conuersatio inter reliquos fratres pernicioza est: siquidem exemplo suo à suscepto certamine ceteros abducit*: id est, ab illo & alij discunt bene monentibus obstrepere, & correctionem auersari, itaq; eos ipsos auocat ab eo, cuius gratia Religionem iniere, vitæ scilicet, emendatione & reformatione. Quocirca hosce à reliquorum fratrum commercio conuictuque p̄scribi & excludi suadet, ne ad illos pestilens hæc contagio proferpat.

*In animadu-
uers. aduer-
sus Cano-
nicos delin-
quentes §. 2.*

CAPVT IV.

Quanti referat, correctioni monitionique auscultare.

*Lib. de cog-
noscend.
curandisq;
animi mor-
bis.*

Salutare bonumq; adeo hac in re consilium suggerit Galepus, ut aliud hac in materia requiri non posse videatur: satis ei quippe nõ fuit, quosdam corporib; medicandis curandisq; aphorismos scribere, sed præterea alium de animi morbis cognoscendis & curandis commentariũ edidit. In quo hæc inter alia habet: *Quisquis suos emendare defectus, & in virtu-*

te progressionem facere volet, is probũ prudentemq; ante omnia conquirat virum, à quo, si quos obseruet, eorum moneatur. Postquam ad hoc munus idoneũ aliquem repererit, eum priuatim & clam aliis, quam potest instantissime roget, ut hoc erga se munus obeat, & quoscumq; in se notabit defectus libere significet & coarguat. Simul etiam asserat & spondeat, id sibi futurum quam gratissimum se ut verum amicum eum habiturum, & maiori hoc pacto ab eo, beneficio afficiendum, quam si ab infirmitate aliqua corporali ipsum liberaret: eo quod anima corpore sit potior & antiquior. Si vero, inquit, altero hoc quidem se facturum spondente, aliquot videas elabi dies, quibus nullius defectus monearis, serio cum illo expostula, & longe quam ante contentius roga, id ne facere negligat, sed mox ut aliquem in te defectum videbit, ob eum te coarguat. Illi porro respondententi, se quidem promissi immemorem non fuisse, sed nihil interea occurrisse, cuius te commonitum oporteret, minime credas; sed commonitionis omissee causam putato fuisse, non, quod nihil correptione dignum admissum sit; sed vnã e tribus sequentibus. Primo, monituri negligentiam & incuriam, quod videlicet ad defectus tuos non reflexerit; & compromissi postea non sit recordatus: paucos quippe reperire est, qui hac in se prouinciam suscipere velint, itaque studiose profectui tuo inuigilare. Vel secundo, si quos in te defectus notauit & aduertit (forte enim notauit aliquos) credas, eum vel e verecundia, vel nescio quo impedimento, vel denique quod amicitiam dissoluere, tuoque amore & gratia excidere nolit, indicare neglexisse, nouit quippe ut plurimum hunc prolaræ veritatis, hodie fructum esse. Vel tertio, quod subinde te vidit correctionem admonitionemq; alienã, nõ prout oportebat excepisse, itaque à se ipse impetrare non potest, ut credat, vere te, esto id verbis proloquaris, & asseras, ab aliis corrigi & commonefieri velle;

velle: plus nãq; credit reb⁹ ipsis q̄ verbis.

Addit præterea & caue, inquit, ne esto te nonnunq̄ alter falso insimulet, aut crimen in immensum augeat, ipsum vel inficeris, vel excuses. Primo namq; fieri potest, vt melius id aduerterit admonitor quã tu: melius quippe quis defectus in alio, quã in seipso aduertit. Secundo, licet falso reprehensus sis, id tibi nihilominus occasione erit, vt posthac incedas circumspectius, ad agenda quãlibet magis reflectas, atq; imposterum diligentia maiore caueas, ne quã cuiusdam tale quid de te suspicandi, ne dum dicendi occasionem præbeas.

Hæc quidem Galenus, & sane omnia isthac necessario obseruanda sunt, quo aliquem inueniamus, qui libenter & non inuite hoc erga nos officium obeat. Maxima quippe in hoc est, sita difficultas, quam per se quisque satis perspicere poterit non solũ ex eo quod in se sentit, tum cum ab alio quolibet monetur & reprehenditur, verum et ex eo q̄ sentit, dum ipse alios, si quando illi iniunctũ est, huius vel illius defectus castigat & coarguit. Imo ipsi quoq; superiori id quã molestissimum est & durissimum, cũ presertim parum virtutis & humilitatis subditi præferunt. Quod enim, ex vna parte, ratione officii, se ad eos coarguendos & dirigendos teneri norit: ex altera vero metuatur, vt commonitionem correptionemq; parum æquis auribus & animis nõ excipiant, perinde se habet, ac nõ minus angitur & ludat, quam si aliquid eis inuendendum esset cautiorũ: interdum quoq; anceps restitit & perplexus, dicturusne rem sit, nec ne? Modo quidem, non inutile futurum putat eos comonere, comonendam ad hoc oportunitatẽ & occasionẽ captans, molli aliquo future monitioni specimine viam præparans, verbisq; aliquibus mellitis eam dulcorans, ne adeo amaricet. Modo autem in subditi videt & experitur repugnantiam, & satius existimet, illam omittit, licet alioquin suis in errore ac vitio perseveret. Timet ne comonitio adeo illi non sit profutura,

vt noxam sit potius allatura, ac nullum ex illa alius secuturus fructus, quã quod inferiori à superiore sit futurus auersior, & alienior, suoq; posthac officio & ministeriis forsitan nõ tam libenter feruenterq; functurus. Vt Sol ceram emollit & liquefacit, lutũ vero & argillam exsiccat & indurat: sicut frutices & arbores terrã profundius irradicatas, aqua, ventus, aer, simul & sol vt lætius crescant, & feraciores sint, adiuvat; eas vero quæ nõ nisi summo inhaerent solo, nec filas introsum transmiscere, hæ ipsæ causæ & influentiæ arfaciunt; & vt citius computrescãt in causa sunt: ita humilẽ, in propria sui cognitione, pfundius radicatu, correctio emollit, lenit, & vt ampliorẽ progressionẽ faciat, inducit; q̄ vero humilis non est, nec profundas in propriã cognitionis terra radices egit, inde putrescendi, atescendi, & indurandi sui occasionẽ accipiet. Ob hanc igitur causam superiores subditos nonnullos defectuũ suorum comonere verentur, propterea q̄ medicina ipsis obfit potius quã profit, & theriacum ipsis in venenũ transeat, ex animi quadam auersione, odio, & rancore fieri existimantibus, q̄ è mero amore, & summo erga salutẽ bonumq; ipsoru affectu fieri in confesso est. Vnde digni sunt, qui deserantur.

Si ergo nolis, vt incorrigibilis & incurabilis ab iis derelinqui, comonitionem & redargutionem in bonam partem accipias necesse est. *Quam bonum*, inquit *Eccle. 20.3* Ecclesiasticus, *corruptũ culpaq; reprehensum, eam agnoscere, manifestare poenitentiam*, emendandi q; sui propositũ concipere! Vt demus vero, eum, ob quẽ reprehenderis, defectũ te nõ admisisse, esto nõ eo is contigerit modo, nec tam grauis sit, ac dictũ est, exterius tamẽ id non est vultu verbisq; ostendendũ, sed alteri debes ob affectum, prope asam erga te voluntatem, beneficiumque quo te cunctat, gratias agere, atq; emendationem alĩ spondere, dicẽs, diligentius te posthac quo ad hoc aduigilaturũ, magnoq; te abs illo beneficio affectũ vid: nõ hoc nãq; pacto eũ at te postea rursus comonẽdũ, excitabis.

At, si

At, si quamprimum ad te purgandum & excusandum descendas, fiet, ut postea eius te rei nō commonefaciat, cuius fortasse quam maxime necesse habeas moneri. Sunt siquidem nonnulli, qui mox ut errati alicuius coarguantur, ipsum excusant, si autem prorsus id excusari nequeat, aliquot saltē ad imminuendum, eleuandum, & tam graue id non fuisse, ostendendum, argumenta conquirunt. Quod nihil est aliud, quam ianuam occludere & impedire, ne te quis alias postea redarguat. Videns quippe monitor, te, aliquoties ante iam monitum, nunquam culpā agnoscere voluisse, sed semper ad tui purgationem effugiumque, ratiunculas aliquas adterre & ad iauenire, statuit, exinde te non amplius vllius rei commone. Hoc scilicet excusationū nomine vocas, iustificas, quod te iam nemo monere & notare velit. Ut taceam, hanc agendi rationem malo ceteris exemplo esse, & quotquot eam vident, offendere.

Etiā in ipsis Superioribus & præsidiis vitiosum imprimis, & summe illaudabile habetur, quod commonitiones & consilia aliorum non pro eo atque oportet excipiant, & bene monentibus nō auscultent: ita quidem, ut vulgo aptior ad regendum & gubernandum censatur is, qui pauciora quidem nouit, sed seipsum cognoscit, & commonitionem ac consilia prudentium æquissimo animo excipit, quam alius quispiam, qui plura scit, qui multum de se præsumit, solum se scire omnia credens, qui deniq; nullius reprehensionem fert, & data ab alio consilia non libenter amplexatur.

Pluribus quidem in locis id testatur scriptura, maxime tamen in libris Sapientialibus, in quibus legere est: *Vidisti hominem sapientem sibi videri? magis illo spem habebit insipiens. Via stulti recta in oculis eius: qui autem sapiens est, audit consilia. Ego sapientia habito in consilio. Salus autem ubi multa consilia.* Vnde etiam inrer alias sapientiæ de cælo descendenti

conditiones à S Iacobo recēsetur, quod non sit pernicax, non contentiosa, sed pacifica, & facile persuasibilis: *Que autē de sursum est sapientia, primū quidē pudica est, deinde pacifica, modesta, suadibilis, bonis consentiens.* Si ergo, etiam in superioribus, tantopere lauderur, quod priuatorum monita consiliaque placide excipiant, & sequantur, & contra vituperetur ac reprehendatur, eū secus sit; quanto æquiori iure illi sugillabuntur subditi, qui ne superiorum quidem suorum monitionem correctionemque æquo animo accipere sustinent?

Vt autem pluris hoc faciamus, magisque huc animemur, non inutile fuerit, ingens quoddam, quod in eo later bonū, intelligere nos & considerare, nimirum, quando quis monentem & corripientē libenter audit, superior id sciens & perpendens, de defectibus visis non adeo laborat: esto enim hi appareant, simul tamen apparet, quod iis adhiberi queat remedium & medicina, sed, vbi nullus apparet admittendę medicinę locus, mire eum visa errata cruciant & lancinant: videt enim vitium, sed, qua via ipsum amari, quo tolli medio & arte queat, non videt. Hæ scilicet summæ superiorum angustię sunt & cruces. Vnde salutare inprimis, & consultum est, hominem in particulari proposito declarare, quam sibi gratum & volupte sit ab eo moneri, quam bonam ad hoc in se dispositionem & desiderium sentiat: simul etiam ex animo enixeque eum rogare, ut omnes quos in se notabit defectus, patris ad instar, magna cum sinceritate candide libereque coarguat & reprehendat, nec respiciat aut curet, quod forte interdum, vti homo, correptionem non pro eo atque oportebat, exceperit, beneque monentibus succensuerit. Satis quoque ei esse non debet, semel duntaxat id eum rogare, vel pro forma duntaxat & in speciem dicere, sed sæpius, & ex animo, nō fictē. Et sane omnia hæc tibi facienda sunt, quo superior tibi credat, & monitoris hoc munus, pro difficultate quæ in

co con-

eo continetur, bene & diligenter erga te obeat. Quocirca, etsi in aliis rebus, quo Superior imperfectos & parum mortificatos nos haberi, gaudere debeamus; (quæ sane sunt plurimæ) in hac tamē minime ferendum est, vt adeo te Superior superbum, præfractum, & immortificatū censeat, vt vereatur, ne qua te corripiet, monit. onem & reprehensionem, in malā sis partem accepturus. Quin imo, enitere vt quam optime sis, quoad hanc partem de te præsumat, quatenus tam eximio te beneficio, medioq; ad tuū in spiritu profectum tantopere facienti non priuet.

In regul. breuior. nu. 158. & in regul. fusiorib. nu. 52.
Vnde præclare S. Basilius: Quemadmodū, inquit, æger, de salute recuperanda sollicitus, applicita à medico medicamenta æquissimo animo tolerat, esto etiam acerba sit & aspera curationis ratio, nec in medicum insurgit indignans, imò ne animam quidem inducit, vt cogitet, sinistra hæc intentione ab eo applicari: pari modo vir humilis, quiq; reuera proficere in spiritu cupit, monita consiliaque corripientium æquissima mente complectitur, ne cogitans quidem ab animo maleuolo, & à passione aliqua efreni transuersim abrepto, ea proficisci. Si, salutis corporalis recuperandæ ergo, catapotia, quantumlibet amaricantia, nō repudiamus, atq; adeo gratanter permitimus, vt medicus aut chirurgus, vbi cumq; & quomodo cumq; collubitū fuerit, secet & adurat, quin etiam gratias ei propterea agimus, & in summi beneficij loco incisionem hanc reponimus; quanto idem nos, ait Basilius, erit æquius, ob spiritualem animæ nostræ valetudinem, & ad vniuersale Religionis totius bonū, præstare, etsi correctionis Medicina plus æquo sit asperior & amarulentior?

C A P V T V.

In quo supra dicta, aliquibus confirmantur exemplis.

Hom. 1. super 1. Epist. ad Corinth. S. Iohannes Chrysostomus exhortans nos, vt bene monētes benignis auri-

bus audiamus, eisq; nō obstrepamus, adfert in rei confirmationē exemplū illud, quod de Mose cōmemorat Exodus. Hic namque cum tanta esset sapientia & auctoritate vir, vt eū in populi sui ductorē rectorēq; Deus elegerit, multaq; tam in Ægypto, quā in deserto per eum prodigia patrarit, nihilominus, quod ei Iethro socer, vir priuatus, quoad populi regimen directionemq; consilium ac monitum dabat, in bonam partem accepit, ne videlicet vniuersum hoc populi regendi onus in sui solius humeros tolleret, sed eius partem aliquam in alios, qui sui, secundaria potestate accepta, adiutores essent, deriuaret: *Nō bonam, inquit, rem facis, stulto labore consumeris.* Notat autem eo loco Chrysostomus, quamprimum eum non intulisse, Videte, quæso, quis hic nobis consulere velit, (vti respondere solent hodie rōnulli, qui quantumlibet salutare & bonum consilium sit, ipsū tamen à tali vel tali suggeri inique ferunt) sed magna cum humilitate consilium accipiens, ilico executioni id mandauit.

Epist. 15. ad quintū, lib. 2. contra Donatist. c. 1.
Eadem occasione ponderat & expendunt SS. Cyprianus & Augustinus exemplum principis Apostolorum Petri, dum est à S. Paulo, occasione circumcisionis, cui eos qui è Gentibus ad Christi fidē recens conuertebantur, subscere tunc ille volebat, reprehensus. Ecce, vt Apostolus Petrus, inquit, nihil sublime de se præsumpsit, nihil altum sapuit, non se vltra quam par erat extulit, dicēs, Ego sum Ecclesiæ rotius princeps, & supremus hierarchia, plus mihi auctoritatis est quā aliis attribuendum, meæ fideles omnes sententiæ accedere, & voci obedire oportet: Vide vt Paulum idcirco non sit aspernatus, vel minoris duxerit, quod Ecclesiā nuper fuisset persecutus, nec etiam ab eo sit corrigi moneriq; dedignatus, sed bene consulenti haud inuitus obsecutus, & rationi ac veritati quamprimum, succumbentis instar, manus dederit.

Dignissimum item memoria est exemplum, quod hac in re nobis dedit Impe-

Kk rator

rator Theodosius, S. Ambrosii correptionem monitionemque æquo animo summaque humilitate excipiens: tam, cum eum factis, ob iniquam & atrocem in innoxios Thessalonicenses exterminii latam sententiam, interdixit, & Ecclesia exclusit, quam cum ei, oblato ad altare donario suo, intra sacrarium & aditum manere volenti, nuntio misso, significauit, vt inde ad commune & laicorum templum transfret; quod locus prior solis esset sacerdotibus ac presbyteris deputatus, & purpura Imperatores faceret, non sacerdotes: vt pluribus in Ecclesiastica historia refertur, quo loco, non sine ratione, disquirendum proponitur, magisne laudanda sit sancti præfulis constantia & fortitudo, quam admirabilis religiosissimi principis obedientia & humilitas.

Histor. 1. tripart. p. 2. l. 7. c. 6. & historia Ecclesiast.

In vita eius Paulinus.

Quin etiam hic ipse Ambrosius, vt in eius vita refertur, si quando ab aliis defectuum commonefiebat, magnas eis gratias agebat, singularique se beneficio affici credebat.

Monachus quidam Claraualensis, vt in Cisterciensis instituti Annalibus refertur, quoties corripiebat vel reprehendebatur, ad minimum Orationem Dominicam, pro sui monitore, in gratiarum actionem recitabat. Atque exinde sanctam hanc consuetudinem illo in monasterio inoleuisse, & legis cuiusdam inuolabilis vim obtinuisse eo in libro scribitur. Abbas Arsenius, vt apud Simeonem Metaphrasten legitur, qui inter omnes suæ ætatis monachos sanctimonie fama & nomine notissimus erat, & in seculo vir primarius & illustris fuerat, vt pote Theodosij senioris Imperatoris filiorum, Arcadii videlicet & Honorii (qui patri deinde in Imperio successere) præceptor aliquot nihilominus defectus, et si leues, habebat, qui sanctitati illius nequidquam derogabant. Nam, quoniam in sæculo vir inclutus fuerat, & delicatiori vitæ generi affuetus, aliqua ei iam cum conuerso libertatis illius Palatinæ & Aulicæ, in qua hæctenus egerat, reliquias

adhæresere: hinc fiebat, vt dum cõ aliis fratribus sedebat, sæpe pedem vnũ alteri superimponeret. Qui pedum situs, vt potest parum decorus & modestiæ non conueniens sanctis illis Patribus, non parũ displicebat. Omnes quidem eum rei huius commonitum volebãt: at nemo ei audebat proponere. Graue namque & perdifficile ipsis videbatur, rei tam paruæ ac fiuolæ Patrẽ tam grauem ac venerabile notare. Quocirca quid opus factõ sit, inter se deliberant: ac tum Abbas (pastor, qui magna vir erat prudentia & sanctitate, commodũ quoddam, cui mox Patres reliqui assensũ sunt, cõsiliũ suggestit. Proxima, inquit, vice cum omnes conuenimus, eodem ego situ pedes meos collocauo, vobis verõ eius me rei admonentibus quã primum dimittã: Vnde ille se in hoc reprehendi arbitratus, etiã mox dimittet suos. Placuit omnibus bonũ pii senis cõsiliũ: quare, cum proxime ad spicualẽ suam collationem Patres congregati essent, eo Abbas pastor pedes suos posuit modo, quo suos posuerat Arsenius. Patres ergo, hoc viso, eum ob indecorum hunc situm & malum omnibus datũ exemplum acriter coarguunt, ipse vero, ilico se ad modestiam composuit. Arsenius, audito visloque, quid in vicino fieret, velut aliud agens, suũ sensim pedẽ dimisit. Tam benigne autẽ teste historia, correptionem hanc accepit, vt numquã exinde amplius eo pedes modo composuerit. Sic quisque reprehensionem & correptionem, quæ in genere & aliis fit, velut sibi vni factã existimet. Simul etiam hinc liquebit ea, quã in alio corrigendo monendoque sitam esse diximus, difficultas.

CAPVT VI.

De Regula & Constitutione, quam in Societate habemus, de fratrum nostrorum defectibus immediate ipsi Superiori aperendis.

Nonã summarij Constitutionũ Regula hac de re sic loquitur: Ad maiorẽ in

Cap. 4. Ex am. 8. Regul. 9. summarij.

rem in spiritu profectum, & præcipue ad maiorem submissionem, & humilitatem propriam, contentus esse quisque debet, ut omnes errores & defectus ipsius, & res quæcumque, quæ notata in eo & obseruata fuerint, superioribus per quemuis, qui extra confessionem eas acceperit, manifestentur.

In eorum quæ dicturi sumus, fundamentum norint oportet omnes, quod, esto omnes ad vnam Constitutiones nostræ à summis fiat Pontificibus approbatæ & confirmatæ, & illarum initio præfixa sit clausula motus proprii Gregorii XIII. quo eædem approbantur; hæc tamen de fraternæ correctione Regula & constitutio, speciatim est ab eodem Pontifice, & in iudicio contradictorio (quod est peculiaris quædam qualitas) approbata. Cum enim sacerdos quidam, qui olim de Societate fuerat, sed, ob inquietum & turbulentum ingenium, ab eadē dimissus erat, quamdam Summæ Cardinalis Toleri partē Romæ prælo subiecisset, & supposititium ei de suo caput addidisset, in quo quandam esse aiebat Religionem, erga quam ipse afficeretur (quod viros ea doctos aleret) quæ Regulam haberet, directe Evangelicæ doctrinæ repugnantē, iubentem videlicet, ut visi notatique in aliquo defectus, non monito ante eo, immediate ad Superiorem deferrentur: è quo plurima sequi posse aiebat incommoda: R. P. Euerardus Mercurianus, qui tum Generalē Societatis præpositū agebat, summum Pontificē adiit, & super hac iniuria expostulauit. Hic ergo tam librum hunc, quam Regulam nostram videre voluit, & quæ Societatis, quoad hoc esset praxis, accurate inquisiuit. Quo cognito palam declarauit, Regulam hanc non modo Evangelio non aduersari, verum etiam cuius aperte patere nulli penitus calumniæ eam obnoxiam esse, quin imo Evangelicam & Apostolicam quædam ea perfectionem contineri simul edixit, ut spurium hoc libri assumentum, & partus supposititius prosciberetur: uti cum reipla Cardinalis Sirletus, cuius eæ ex officio partes erant, proscrisit ac damnauit.

Satis quidem per hoc testimoniū hæc Regula iustificata & propugnata videatur; verumtamen, ad maiorem satisfactionem & consolationem nostram, duo potissimum hoc loco, disputationibus & argumentis scholasticis, ad scholas amandatis, tractabimus: Primo, Regulæ huius momentum & necessitatem declarabimus: secundo, rationes aliquot producemus, è quibus clareat, quam ea sit rationi consentanea. Quod ad primum attinet, sanè Regulæ huius momentum, & necessitas satis ex alia quadam magni etiam momenti Regula, qua conscientia status Superiori patefieri iubetur, de quo tractatu superiori locuti sumus, perspicitur: omnes quippe rationes & conuenientiæ, quas B. P. N. in Constitutionibus adducit, ad ostendendum, suam vnumquemque Superiori conscientiam reticere debere, etiam in hac Regula militant, eiusque momentum & necessitatem ad oculos ostendunt. Has quidem illo loco ad longum deduximus: sed ad duo omnes reduci capita possunt. Primum est, ut suum Superiori subditū melius gubernare, dirigere ac curare queat. Alterum, ut quæ ad vniuersale Societatis corpus conueniunt ac necessaria sunt, hoc pacto melius provideat & statuatur. Ergo propter has ipsas rationes, permagni interesse B. P. N. existimauit, ut de defectibus & erratis tuis, per quemcumque, dummodo extra confessionem is ea norit, Superior certior reddatur. Quendam autem hac in re habere voluit veluti fideiussores ac vicarium, si forte tu, ea quæ necessario facere teneris, queque partim ad tui vnus priuatum, partim ad vniuersale Societatis totius bonum tantopere faciunt, ex incuria facere negligas. Vnde quod late ex instituti tui præscripto facere debebas & teneris, id præstat hic frater tuus. Cuncta vero ad maius cum tuum, tum totius Religionis bonum spectant, utque nostris in ministeriis maiori cum securitate procedamus, Superiores vero neminem naufragii periculo exponant.

K k 2

Quod

Tract. 7.
c. I.

Matt. 8. 15.

Refert id
P. Egidius
Gonsaluis
in suis
serm. spirit.
Vt pote testis
oculatus: e-
rat enim eo
tempore Ro-
ma Assi-
stens.

Quod ad secundum spectat, multæ, ad Regulam hanc confirmandam, & æquissimam censendam, adferri rationes possunt. Prima sit ipse rei huius, etiam in aliis Religionibus perantiquus vsus. In Franciscano siquidē Ordine idem prorsus quoad hoc seruatur, quod in Societate Iesu, vt nimirum superiori immediate errata aperiantur, non præmonito delinquente; vti videre est in libro, cui nomen est *serena conscientia*, quæstione CIV. Ad hæc in statutis quibusdam generalibus, quæ Barcinonensia vocantur (eo quod in Capitulo quodam Generali Barcinone anno partæ salutis M. C. C. C. L. i. indicto decreta sint) dicitur, vt, quando fratres aliqui foras prodeunt, domū iam reuersi, superiorem certiosem reddant, si quid maioris momenti, & grauius in via sociis suis acciderit: qui vero id facere negligit, in pane & aqua ieiunare, nec non aliis pœnis, ex arbitrio præpositi iniungendis, castigari iubetur. Id ipsum & iam olim in antiquioribus Religionis statutis, in Capitulo quinto conceptis, decernitur. Denique in Capitulo quodam generali, cum S. Bonauentura generalis Ordinis totius esset Magister id vniuerso totius Capituli consensu & suffragio confirmatum & approbatum est; ac statutum, vt omnis in contrarium doctrina, velut pestilens, & totius disciplinæ Religiosæ destructrix, à Religionemimis quam procul proferberetur; qui autem docere eam præsumserit, libris exinde peteretur incumbere, suffragio adhæc tū actiuo, tum passiuo priuaretur, denique etiam in custodiam compingeretur.

Vt autem appareat, quam hæc doctrina sit antiqua, quamque semper ab iis, qui perfectioni incumberent, accepta fuerit, & approbata, ecce tibi præscum quoddam Stephani & Pauli Abbatum antiquorum decretum, quod ab Abbate Smaragdo citatur: in quo inter alia sic legitur: *Si quis alterum in quacumque in Com- parte viderit illicitum quid operari vel ser- per regul. monem facientem, & distulerit Priori pu-*

blicare, cognoscat se esse nutritorem & fauorem huius peccati, & per omnia æqualem peccanti. Suspectus quippe de criminis participio est is, qui, cum ipsum auferre & impedire valet, minime impedit. Norit autem, inquit, quia & anima sua, & illius quem regit, est durissimus inimicus: etenim non amice, sed hostiliter erga eum se gerit. Adfert mox & aliud decretum, cuius hic est tenor: *Si quis autem alium, distractionem monasterii non ferentem, suam meditari cognouerit, & non statim prodiderit, perditionis illius participem se esse non dubitet, & tandiu à conuentu fratrum sequestrandus est, quamdiu ille valeat reuocari.* Adeo vt id, non iam nouū quid sit & nostræ Religionis proprium ac particulare, sed perantiquum, & aliis etiam Religionibus commune. Hic autem Religionum vsus in ipsiusmet, de correctione fraterna præcepti sine, ipsa inquam fratris mei correctione & emendatione, fundatur: Qui, vt plurimum superioris ipsius, non autem priuari alicuius opera & adminiculo consequendus speratur.

Secunda, per quam Regula hæc confirmatur, & non tantum rigorem, ac difficultatem, ac nonnulli sibi finxere, continere ostenditur ratio, est, quod aliud nihil illa nobis præcipiatur, nec etiam alius illius in Societate vsus sit, quam vt defectus fratrum Superiori aperiantur tamquam Patri spirituali, quatenus ipse, pro paterna sua caritate & amore, eos tollat, & qui lapsus est, vel lapsui iam proximus in pedes vegetus exurgat, & meliora respiciat. Vti id etiam Regula vigesima communium declaratur, quæ sic habet: *Qui grauem tentationem alicuius nouerit, superiorem admoeat, vt ei ipse pro paterna in suos cura ac prouidentia conueniendi remedio possit occurrere.*

Adeo vt culpa aliena superiori nō manifestetur tamquam iudici; neq; etiā ita, vt propter eam in delinquentem animaduertat; sed tanquam patri, qui prodesse reo queat, non obesse, vt, quod oportuū

S. Bened.
dist. c. 23.

Ibid. c. 24.

Reg. 20. si-
munium.P. Francisc.
Suarez di-
sp. 34. de
penit. sect.
4. num. 22.
tom. 4.

& conueniens fuerit remedium & adhibeat, & quæ, nisi manifestaretur, & remedium adhiberetur, sequi possent incommoda anteuertat.

Tertia. Egregia quadam prægnanti- que id ratione confirmare solebat, R. P. Hieronymus Natalis, vir doctrina, æque ac virtute eximius. Moris, inquit, esse videmus in Ecclesia Dei, tam in regimine Ecclesiastico, quam politico ac civili, vt, antequam ad dignitatem aliquam quis assumatur, rerum etiam abditissimarum, pro diuersa muniorum accipiendorum qualitate, inquisitio instituat, hoc porro non tam eò fit, vt delinquens pœnis, quibusdam subiaceat, (& si alioquin quid castigatione dignum occurrat;) quam quoddam antè nosse velim, cui Ecclesiam, domum, familiam, rem domesticam, vel animam denique meam concedam. Iam in societate Iesu nemo est, qui non admissiones cooptari possit, (sunt eę namq; instituto nostro propriae;) ad has autem virtus quædam solida, non elanguida, nec elumbis, quæ bonum Religionis nomen disperdat, & penitus destruat, requiritur. Potest ergo Superior, tum p se inquirere, tum per alios de rebus hisce secretis & abditis certior reddi, & ad hoc Regulam hanc vsurpare, quatenus tanti momenti negotio, quale hoc est, & cuius tantum cum tua, tum Religionis totius interest, certò procedat, & non decipiatur.

Quartò, vt, quam sit in ratione hæc Regula fundata, in vna bilancis lance damnum, quod tibi è defectu tuo, Superiori tanquam patri declarato sequitur; in altera verò damna & incommoda ex ipsius celatione enascentia ponamus: dein videamus vtra pars alteri præponderet. Damnum profectò tuum, non est, nisi modicum, quædam infamia, aut exiguum honoris, quod subire te putas, detrimentum: sed quod ex harum rerum occultatione damnum sequi solet & potest, est primò, quòd malum tuum maneat incuratum; quod, cum non tollitur nec præsecatur, semper increfcit, vterius serpit,

& demum alios inficit. Sequitur deinde hinc magna cum tua, tum Religiosi tui instituti infamia, probrum ac dedecus: *Quia nihil occultum, quod non tandem re- veletur*, serius aut citius hac via, vel illa. Et quod ante facillimo negotio, aqua lustrali, curari potuisset, si modò id initio Superiori (vti oportebat) dixisses; postea non nisi cauterio & ferro adhibito tolli poterit. Longè sanè id grauius est, quam modicus quidam pudor, & exigua honoris iactura, quam incurrere inde te arbitraris, quod Superior defectus alicujus tui reddatur conscius. Quocirca exerte tibi affirmit, dum quis erratum fratris præposito manifestat, adeò non cum in caritatem fraternam peccare, vt ipsum etiam instituti obligatione patefacere teneatur, & nisi patefaciat, vix à noxa eum immunem pronuntiare audeam; & tam graui quidem, fieri vt possit, vt interdum ad mortalem ascendat; non quidem ex virtute Regule (Regule siquidem nostre, vt ante dictum est, ad peccatum non obligant) sed pter grauitatem materiæ, incommoda & damna, quæ hinc sequi & possunt & solent, (quorum causa est, qui cum præuenire & impedire illa, in tempore præmonendo potuit, minime impediuit, etsi alioquin ad id teneretur.

Vnde disertè & grauitè S. Basilius huc In Regul. nos exhortans ait: *Peccatum fratris tui occultare, & Superiori reterege nolle, nihil aliud est, quam agrum sua sponte ad mortem ruentem impellere, & procliuuorem reddere.*

Nam peccatum opertum & dissimulatum adinstar est vlcis cujusdam interioris, semper introrsum corruentis, donec ad vsque præcordia pertingat, & hominem enecet. Vnde, quemadmodum rem nobis grauisimam præstaret is, qui abscessum hunc nobis aperiret, & inclusam illam purulentiam, etsi cum aliquo nostro dolore, foras deriuaret; e contra, qui per speciem compassionis apostema incidere, & vitiosum illum humorem & putrescentem saniem ejicere nollet, hostiliter nobiscum ageret: pari modo, inquit Basilius, nò amici, sed inimici opus agit,

qui fratris sui erratum occultat, nec Superiori, & medico & patri, vt & medicinam faciat, & remedium applicet; ipsum patefacere vult: tantundem namque facit, ac si cum ad mortem sua sponte ruentem impelleret, eamq; quodammodo acceleraret.

Reg. 3. cap. 13. tom. 1. in fine.
Grauiter & exerte, de re hac scribit Augustinus: *Nec nos indicetis esse malevolos, quando hoc indicatis, magis quippe innocentes non estis, si fratres vestros, quos indicando corrigere potestis, tacendo perire permittitis. Si enim frater tuus vulnus habet in corpore, quod velit occultari, cum timet secari, nonne crudeliter à te silenter, & misericorditer indicaretur? quanto ergo potius debes manifestare, ne deterius putrescat in corde?*

Dissimulatio proinde hæc non est lex quædam charitatis: idè quippe nonnulli in alienis culpis indicandis dissimulant, ne in legem virorum proborum & cordatorum (vt quidem id ipsi nominant) peccent. Sunt enim, qui sibi honori ducunt, & bene facere se credunt, quòd alienas culpas Superiori non indicent, magnamque in patefaciendis illis difficultatem sentiunt, quòd per hoc honori suo existimationiq; detrimentum quoddam inferre putant; palamque dicunt, nolle se dissensionum zizania spargere, vlli damnum inferre, aut quemquam apud Superiorem in simulando traducere. Non est ille profecto spiritus Religiosus, ne dum societatis Iesu, sed leges quædam mundanæ, malæ consuetudines, nec non amicitia & confidentia sæculares, Religionique, quam maximè detrimento sæ: non est hoc, schismata & diuisiones causare, non maleficio fratrem, sed beneficio singulari afficere, contrarium verò, tam illi, quam Religioni noxium esse. Quis porro ita erit à ratione alienus, & excors, vt religioni esse velit infidus, quòd alteri cuiquam gratificetur? vtri magis obnoxius es, huic ne privato an Religioni? Dissimulatore esse, & vt talem vulgò haberi, vt ignominiosum & honori suo detrimentosum quis ducere debet; non

autem, quod Religioni fidus sit, & serius Regularum suarum obseruator. Sic quoque rem hæc concludit S. Basilius: *Nemo sit ergo, inquit, qui peccato alterius latebris quærat; ne pro amore, quem fratri debet, exitium illi conciliet. Nullas mali & infirmitatis fraternæ occultandæ rationes conquiras, sed eam medico, qui ei, antequam incurabilis fiat, & ignem & ferrum adhibere necesse sit, medicinam facere & mædèri debet, quanto cyus reuela. Et erit hoc veri in fratrem amoris, sinceræque caritatis indicium. Hac namque ratione fratrem tuum lucraberis, cui præsentem aliter faciendo, fortasse perniciem creabis.*

Hæc aliæque id genus rationes, quas tum Theologi, tum sancti Patres passim adferunt, satis sufficienterque probant, regulam hæc iustissimam esse & sanctissimam, etsi nullam sui quoad hoc, vt in aliis Religionibus fieri assoler, juris cessionem religiosus faciat. In societate tamen, alia quædam præter eas, quæ dictæ sūt, ad hoc nos impellere debet ratio, est autem hæc. Cum primùm, quis in eam admitti & cooptari postulat, ei Regulæ, & ipsum seruandarum Constitutionum summarium (in quo hæc Regula legitur inter alias) euoluenda traduntur, rogaturque, dum paratus sit eas seruare; quin imò circa hanc ipsam Regulam singillatim consensus ejus exquiratur, num vide licet in id, quod illa præscribitur, assensum dare velit. Quod ipsum & postea, singulis semestribus, in primo Nouitiatus biennio, antequam ad vororum nuncupationem admittatur, ab eo quæritur. Adhæc ipse Nouitiorum magister, in Regula sua iubetur, Nouitiis enucleatus declarare ea, circa quæ aliqua ipsis postea difficultas posset suboriri: inter quæ hoc ipsum, quo de agimus, speciatim nominatimque exprimitur. Ipse quidem Magister hæc ijs proponit, illi verò se ad hoc paratos spondent, tum ad magis in spiritu proficiendum, tum ad maiorem sui humiliationem & submissionem, vt in ipsa Regula significatur: quod est, alia & noua cir-

Vbi supra.

Regula 11. Magistri Nouitior.

Regula 9. Summar.

ua cir-

ua circumstantia, ad hoc ipsum magis facilitandum, mirificè faciens. Certum autem est hominem, cum in primis Religionem ingreditur posse ad majorem perfectionem comparandam, suo quoad hoc juri renunciare, ac plenam facultatem dare & permittere, ut omnes sui defectus Superiori immediatè, ita ut necesse se non sit antea præmoneri, manifestentur, vnusquisque enim sui honoris & famæ dominus est & dispensator; hinc, ad majus bonum suum, & spirituales profectum, potest eum apud Superiorem, & alium quemcunque voluerit prodigere, dummodo particularis aliqua circumstantia (qualem hic non subesse certum est) eum tueri & conseruare, & non prodigere suadeat. Sicuti licitè suum peccatum, quantumlibet graue & occultum Superiori retere & manifestare potest, ita potest & alteri ad ipsum manifestandum potestatem facere. Hanc porro quicumque Societatem ineunt, faciunt per eum ipsum, quem ab ijs exigi diximus, consensum, quoque paratos se dixere facere, quidquid hac Regula præscribitur. Quod re ipsa non est aliud, quam juri suo cedere. Perinde ac si ab aliquo, in confessione, vel aliàs sub sigillo secreti, graue quoddam scelus suum mihi aperiente peterem, an vellet, vel annuat, ut, quò melius sibi adhibeatur remedium, crimen hoc ejus cum Superiore meo, qui vir esset apprime doctus æquè ac prudens, cõmunicem; & ille haud abnuere se significaret; certum est, eum juri suo, quod habebat, ne cui crimen ejus aperiretur, hoc dicendo cassisse, me verò eadem opera, jus ad ipsum cum Superiore meo communicandum acquisisse. Huc accedit præterea, ordinaria Societatis quoad regulam hujus obseruationem praxis, quam biennio toto Tirones, antequam ad vota emittenda admittantur, vident: è qua notitia nimis, quam satis intelligere possent, juri se suo hac in parte tacitè & implicite renuntiasse, etsi nominatim & expressè ei se renunciare non profiteantur. Sicut & Monachus Carthusianus natura-

li, quod ad vitæ conseruationem, carnem comedendo, habet, juri per ordinariam quoad hoc Religionis suæ proximè, cedere videtur: esto ia particulari & nominatim ei se renunciare non dicat; cum tamen jus vitæ majus sit, & prægnantius quàm famæ conseruandæ. Ac sicut, qui Ordinibus sacris iniciatur, implicite juri quod ad nuptias ineundas habebat, renuntiat, & solenni castitatis seruandæ voto obstrictus manet, licet in forma & conceptis verbis ejus votum non emittat. Vnde etiam in hunc modum R. P. Franciscus de Borgia, cum Generalem Societatis Præpositum ageret, ad quorundam congregationum prouincialium in Hispania celebratarum postulata respondit, rogantium videlicet, an, qui in Societatem recens cooptabantur suo quo ad hoc juri renuntiarent? Ipse porro Societatis lesu Præpositus Generalis, plenam ab Apostolica sede, quemadmodum de Bullis & Priuilegiis nostris liquet, Constitutionum nostrarum declarandarum facultatem accepit: Deniq; postquam hæc jam conscripsissemus, ipsum quod diximus, & in VI. Congregatione Generali absolute constitutum, & ut Nouitiis ipsis ita declararetur, mandatum. Atqui, ut tibi dem legere est, ipsa Generalis congregatio priuilegium à summo Pontifice accepit, ad ea, quæ in instituto suo dubia & obscuriora occurrunt, declaranda & euoluenda. Addit autem eo in loco congregatio, verba illa Regulæ (per quemvis qui extra confessionem eas accepit) de ijs intelligi rebus oportere, quas alius, quis notabit & aduertet: non autem de ijs, quas ipsimet cum alio quopiam in secreto, & consilium ab eo, quo dirigantur & adiuuentur petendo communicabunt.

Omnes ergo, quæ quoad suboriri possent, difficultates, & conquerendi murmurationumque occasiones, per hoc penitus subactæ & complanatæ manent. Nam scienti & volenti non fit injuria. Iam inde ab initio, cum primum in Societatem adscribereris, dictum tibi fuit, talem in ea Regulam & consuetudinem obserua-

Refert id R.
p. Egidius
Gonsaluius
serm. spirit.
15. super
hanc Reg.

Congregatio VI. Gen.
Societ. De-
er. 49. can.
10. & 11.

Decret. 35.
can. 6.

ri, & paratum te dixisti, ad collum tuum jugo huic subjiendum; itaque si postea graue tibi accidat, injuriamque tibi irrogari credas, quod delicta & errata tua, superiori declarentur, ipsam Regulam & fratrem tuum, qui eam seruat, ne culpes, nec tam de illo, quam de teipso conqueraris, cum plus virtutis & humilitatis proferte te oporteret modò, quam in principio, tamen præfers minus, quandoquidem eandem jam dispositionem non sentis, quam sentiebas tunc. In hoc videlicet totus difficultatis, quam in hujus Regulæ obseruatione nonnulli sentiunt, eardo versatur. Vnde etiam, quod ad eandem necessarium est, fundamentum B. P. N. signanter in ipsa expressit, humilitatem scilicet & ardens proficiendi in spiritu desiderium. Istuc si habebimus, gaudebimus, haud dubiè vnicuique culpas nostras notas esse, vt sic minoris fiamus, & magis vilipendamus; multo verò magis, vt ob eandem corripiamur & commonefiamus. Modicum sanè is humilitatis & virtutis habebit, qui ne ad hoc quidem eam habiturus est.

CAPVT VII.

Aliquot, quoad hanc materiam, permagni momenti monita præscribuntur.

EX hactenus dictis quædam colligere possumus monita: alia quidem vsui futura ei, qui corripitur, alia ipsimet monitori & corripienti. Primò itaque, monitus & correptus, ante omnia aduertat, oportet, per insignem sanè errorem esse, magneq; imperfectionis indicium, quòd cum à Superiore defectus alicujus, quis notatur & commonefit, indignè id ferat, moxque apud se, cogitando inquirat, equis ad Superiorem hunc derulerit, an non plus æquo dixerit, remque nimium quantum adauxerit, ac deinde de eo querulè apud alios expostulet, & modò apud hunc, modò apud alium dicitur, rem

non ita vt delata est, peractam, ne tam grauem reuera fuisse, quam Superiore significatam est. Grauius proinde crimina est, ac non tarò magis, quis alios hac importunius obrusa sui purgatione offundit & scandalizat, quam ipsomet factio. Scimus quippe omnes, esse te hominem, & defectibus obnoxium; at, dum quis hunc in modum frendet & ringitur, eum habemus, vt longè imperfectiorem: ostendit enim ad oculum valde se superbum esse, simul etiam alijs occasionem dat suspicandi, quod de sui emendatione & profectu ne hilum laboret, sed duntaxat sit de exteriori sui ostentatione, & opinione apud alios, & æstimatione sollicitus. Vnde benè D. Bern. *Qui proaciter etiam aperta defendit*, & fortasse etiam mendaciolo aliquo eadem subinde excusat, quomodo occultas & malas cogitationes cordi suo aduenientes humiliter reuelaret Abbati? Verus humilis, qui seipsum cognoscit, & quod reuera est, haberi vult, non percellitur, quodecunque demum de ipso dicitur, nihilque ei hic nouum & inexpectato accidit: semper namque majores in se defectus agnoscit, & pauca de se dici putat, respectu eorum, quæ dici possent. Tuus tibi defectus videtur minor esse, quam reuera est, ac sæpè etiam ne defectus quidem appellandus, eò quòd eum oculis, ab amore proprio excæcatis, intueris; alteri verò suus, vt pote eum oculis omnis passionis expertibus intuenti multò apparet major, & talis, qualis in se reuera est. Demus vero, delatorem plus æquo rem propterea quod ita illi videretur, exaggerasse; an non meministi, te, cum Religiosum institutum amplectereris, interrogatum, paratusne fores, injurias pati, falsa testimonia excipere, & contumeliis atque infamia tam à domesticis quam ab externis affici, respondisse ad omnia te paratum esse? Quomodo ergo nunc ejus te promissi cepit obliuio? quomodo ejusdem ita jam pœnitet? Gaudendum tibi potius erat, quod alter recta intentione, & sine vlla sua culpa, plus dixerit, quam verè à parte rei suberat. Imò vero

*De gradib.
humilitatis,
grad. 3.*

Epist.

vero, esto id alter non bona intentione, at prauo affectu dixisset, tui ipsius tamen causa latari debebas, vt nimirum hac ratione magis humiliaris; ac Christo Iesu Redemptori fias similior: quanto ergo magis, cum id bona intentione factum est, & in hoc verum se dixisse putauit; ita enim rem se habere existimauit? Ita si feceris, pl^o tum apud Deum, tum apud homines lucraberis; sin minus, vnde tibi fecuturum speras compendium, dispendium patieris.

Gravior autem & intolerabilior error foret, si quis, comperto, quis fuerit, qui se ad Superiorem detulit, ipsum adeat, & exposculet, petens, cur se detulerit; cur rem aliter & plus quam actu narrarit; aut propter hoc aliquam ab ipso auersionem vultu factove præferat, euidenter ostendens, ppter hanc se denuntiationem indignari & denuntianti succensere. Quisquis verè se emendare, & proficere in spiritu cupit, optare deberet potius, vt multi super se oculi excubarent, cenforem que agerent, vt sibi in eo quem spectat scopo annilio sint, ac quodammodo inuitum propellant. Ita id desiderabat S. Bernard.

Epist. 42.

quodam loco sic de seipso scribens: *Quis dabit, inquit, mihi centum in mei custodiam deputari pastores? quanto plures sentio mei curam gerere, tanto securior exeo in pascua. Stupenda insania! animarum non cunctior turbas mihi custodiendas colligere, & vnum super propriam gravor habere custodem. Plus timeo dentes lupi, quam virgam pastoris. Illi scilicet timendi sunt: nam pastoris communitio & sibilus non nisi exoptandus & desiderandus est.*

Iam verò is, qui monitoris partes agit, aduertat primò, se fratris defectus immediatè ipsi Superiori, idque sine vllis ambagibus & circuitionibus, velut patri, & sub talis secreti sigillo, quale culpa ipsa exigit, aperire debere; vt ipse, tanquam pater, pro paterna sua cura ei remedium adhibeat, & q̄ inde consequi posset damnum, prudentia sua auertat. Quod est cum primis norandum: fieri quippe aliquando posset, vt quis culpam alienam

Rodriguez exercit. pars 3.

non ipsi Superiori, sed alicui priuato, qui medicinam ei facere non posset, aperire vellet. Quod profectò sine peccato non fieret; fratri quippe suo hac ratione detraheret, eiusque famam læderet.

Secundò, quo in hac culpa manifesta- *Regula 10.*
tione modo procedendum sit, in ipsa in- *Summar.*
dicatur Regula; cum iubetur ea fieri *de-*
bito cum amore & charitate. Quæ verba Pontificem Gregorium XIII. Regulas hæc examinantem, mirificè recrearunt, ac consolationi fuere. Qui ergo in hoc rectè & prout oportet, procedere volet, videat accuratè oportet, num quæ sinistra passione vel inuidia ad hoc emoueat, num indiscretus aliquis zelus eum præcipitem abripiat, vt præ festinatione de subitò à pede tranviolet ad manum, vt coactè & violenter harum rerum narrationem obrudat, & velut intorqueat, vt deniq; rem immensam augeat, faciendo è musca elephantum, vel è casu particulari & vno, generalem conclusionem & ordinarium quid eliciendo, vel deniq; id vt certum vendendo, q̄ non nisi mera suspicio est, & fortasse non nisi nuda cerebelli sui imaginatio. Quod sanè multorum scrupulorum est occasio, & plurimarū turbarum ac tumultuum seminarium.

Tertiò, notandum est, cum qui alium corripit & commonet, non propterea ab officio suo desistere, aut quæ sui sunt muneris, omittere debere, q̄ alter non fungatur suo, & monitionem datam non pro eo atq; oportet, excipiat. S. Augustinus, *Epist. 167.*
eum, qui salutarem correctionem parum *& 87. ad*
equo animo accipit, haud absimilem esse *Felicitat.*
ostendès equo phrenetico, cerebrumque *& Rustic.*
emotum habenti, ac proinde medicum eiusq; medicamenta à se repellenti: *Quid ergo, inquit, ideone deserendus? ideone remedium ei non applicandum? minimè gentium. Nam & phrenetici nolunt ligari, & lethargici nolunt excitari, sed perseverat diligentia caritatis phreneticum ligare, lethargicum stimulare, ambos amare. Ambo offenduntur, sed ambo diliguntur, ambo molestantur, quam diu egri sunt, indignantur, sed ambo sanati gratulantur. Sic & fratrem*

Ll nostrum

nostrum facturum, sperandum est: tamen cum reprehenditur & coarguitur, fremat, ringatur & indignetur; postea tamen erit, ut, cum, intra se rediens rem tacitus & coram Deo considerabit, rationem facti visurus sit, & q̄ sibi collatum est beneficium agniturus, & gratiam propterea relaturus. Si bruta & animalia, quibus non est intellectus, quantumlibet recalcitrent, & refractaria sint, homines nihilominus magno suo labore, sæpè etiam eum aliquo suo periculo, curent, à quibus tamen nullam (eò quod ad hoc intellectu carent) gratiarum actionem, remunerationem nullam expectant; quanto inq̄ ille sanctus, æquius erit, ut nostrum ipsi fratrem curemus & corripiamus, *ut non pereat in æternum?* habetis porro intellectum, & postea beneficium sibi collatum agnoscere, & propter hoc gratias agere, ac vicissim benefactoribus aliqua in re gratificari poterit, juxta illud Salomonis:

Prov. 28. *Qui corripit hominem, gratiam postea invenit apud eum, magis quam ille, qui per linguam blandimenta decipit.*

Reg. fusior. *Ad hoc propositum adfert S. Basilius illud Apostoli, ad*

2. Cor. 2. 2. *Corinthios scribentis: Et quis est, qui me laesit, nisi qui contristatur ex me? id est, illa molestia & gravamen, quam è correctione mea jam capitis, mirè me recreat, quia video illam tandem felicem, lætunique exitum habituram. Et rursus: Ecce*

2. Cor. 7. *hoc ipsum secundum Deum contristari vos, quantum in vobis operatur sollicitudinem: id est, quod modo pūgit & cruciat, certa salutis & sanitatis est occasio, hoc quippe vos in posterum cautos reddit, & circumspectos: vnde & tristitia secundum Deum est, quod vitæ emendationem ipsa causetur. At dices, nonnullos correctione & correptione deteriores reddi & indurari. Bene tibi quoad hoc respondebit*

Epist. 48. *S. Augustinus, dicens: Nunquid idè negligenda est medicina, quia nonnullorum est insanabilis pestilentia? nequaquam, ergo nec ideo est omittenda correctio & reprehensio, q̄ quidam ea non proficiant, nec meliora respectent; semper medicus, tam spiritualis, quam corporalis, faciat,*

quæ suarū sint partium, & quæ ars sua adhibenda præscribit, ne statim ei est de ægroto desperandum, sed quæcumq̄ habet, remedia adhibenda & probanda.

De modo autem, q̄ in correctione servandus sit, sic definit S. Basilius: *Quia* Reg. fusior. nu. 50. & st. 6. in brev. 1. 9. *alium peccantem corrigere & commone- re studet, medicos corporales imitetur oportet, nam, ut hi non tam indignantur ægro, quàm infirmitati, & ad versus hanc iræ & stomachi sui vim conuertunt ac detorquent; & huic pellendo quascunque habeat, artes & remedia adhibent; ita cui corripere p̄positum est, non tam adversus hominem lapsum insurgere, & indignari debet, quàm omni quo valet conatu & diligentia in defectu vitioque, q̄ notavit, ab fratris sui anima dispellendo incumbere, Quo autem in hoc sit modo procedendum, quo simili quodam insinuat: non secus, inquit, quàm procederet pater medicus, filium suum dilectissimum à letali graviq̄; vulnere sanare al- laborans. Qua enim circumsp̄ctione, q̄ leniter, blandè & suaviter eum curabit, utpote, qui filii dolore non minus dolet, quàm proprio! Hoc ergo Superior modo, eadem circumsp̄ctione, eadem suavitate & lenitate subditos suos, qui filij ejus spirituales sunt, curare debet, nimirum (ut loquitur Apostolus) *in spiritu lenitatis.* Vnde scitè & graviter S. Augustinus scribit: *Tyrannus & carnifex cruci- dans non considerat, quemadmodum laniet, qua parte & quomodo commodius minoriq̄e cum dolore artus deartuet: Qui autem curat, considerat prius & desp̄cit, quemadmodum & quo in loco secundum sit, cauteq̄e & circumsp̄ctè procedit, sanare enim vult, non occidere. Ad eum modum & Superior, qui inferiorem correctione, ac reprehensione sanare p̄curat, non autem exacerbare, vel torquere, procedat oportet. Est hoc permagni momenti consilium, & plurimi semper à sanctis Patribus habitum & commendatum.* Galat. 6. in Epist. 48. ad Vincen- tium. 2. pa. tract. 2. cap. 8. Basil. in re- gul. fusior. num. 50. *Caueat ante omnia, inquit, is qui alte- rum corrigere studet, ne qua se passione, iracundia, vel indignatione ad hoc agi moneriq̄;**

moneri que ostendat; quia sic totum rei
successum evertet: neque erit id, alium
curare & perfanare, sed deteriorem red-
dere & indurare. Et ad hoc propositum
adducunt illud Apostoli Timotheo suo
scribentis: *Cum mansuetudine corripien-
tem eos, qui resistunt veritati. Et si autem
in vulgata nostra versione legatur, cum
modestia, in idem tamen recidit sensus, ut
enim cum modestia correptio fiat, omnis
passionis & turbationis expers sit, moni-*

tor oportet. Correctio denique tam aman-
ter, ea verborum dulcedine, & tam ami-
cabili gratia fiat, correctus ut intelligat,
eam non nisi è visceribus caritatis, & è
magno erga bonum suum affectu profi-
cisci. Hoc namque modo compri-
mi prodesse & juuare
monitum so-

let.

F I N I S.

